

Stefna hlutleysis og varnarleysis hefur reynst smáþjóðum hin mesta ólánsstefna.

Bjarni Benediktsson – Stjórn­mál – Utanríkisráðherra – Utanríkismál – Grein – Hlutleysi – Varnarmál – Smáþjóðir - 1953

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360
Stjórn­málamaðurinn
Askja 2-12, Örk 4

©Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Stefna hlutleysis og varnarleysis hefur reynzt smáþjóðunum hin mesta öðlansstefna.
(Fyrirsögn útvarpsráðu Hermanns Jónassonar í "Tímanum" 22 Nov. 1953.)

1. Hafa orðið batnandi friðarhorfur í heiminum á síðustu þremur árum?
2. Er varnarleysis - og hlutleysisstefnan nú talin eina vörn smáþjóðanna?
3. Hefur hætt á innrás einræðisríkis á smáþjóðirnar minnkað?

(Með þessar spurningar í huga, hef ég tekið saman nokkra kafla úr Útvarpsráðu Hermanns Jónassonar, fimmtudaginn 19 November 1953.)

- I. " Nú sem stendur eru allir stjórnmálamenn lýðræðisríkjanna á einu máli um það, að friðarhorfur hafi enn ekki batnað svo, að draga megj úr vörnum gegn ofbeldinu. Meðan svo er ástatt er fávíslegt, að halda því fram, að Island, sem er einna þýðingarmest hernáðarlega, í átökunum milli lýðræðis og einræðis, frelsis og kúgunar, geti eitt verið hlutlaust og varnarlaust meðal þjóðanna. Varnarlaust hlutleysi er ekki lengur raunhaft hugtak í huga þeirra manna, sem hafa d'omgreind og aðstöðu til að gera sér grein fyrir köldum staðreindum veruleikans í hörðum heimi. Meðan horfurnar ekki breytast verulega verða að vera hér varuir. Meðan við viljum ekki eins og frændur okkar á Norðurlöndum, annast þar sjálfir, verða aðrir að gera það."
- II. " Hvernig hefur hlutleysisstefnan reynst? - Í skemmstu máli reyndist hún smárikjunum þannig, að þau voru hvert af öðru, sum varanlega, onnur um langan tíma, tröðkuð undir jarnnáð kommúnista eða nazista, hneppt í þrældómsfjötur, og þannig meðfarin, að skáld þeirra og forustumenn tóldu sig hafa lært það, að dauðinn gæti verið betri en þrældómshekkir, frelsið meira virði en lífið."
- III. " Þeir stjórnmálamenn, sem predikuðu varnarleysi og hlutleysi áður, þakka nú fyrir að fá að vera gleymdir. Og nú þegar þjóðirnar koma á félagsvörnum gegn ofbeldi, en hafna fyrri varnarleysis- og hlutleysisstefnu sem vanhugsuðum mistökum, predika þjóðvarnarmenn og kommúnistar, að við eigum að taka upp þessa öðlansstefnu sem utanríkisstefnu Islands."
- III. " Nú koma þessar vofur frá 1941 aftur fram og segja við þjóðina, að stefnan frá 1941, stefna sameiginlegra varna og samtaka, stefnan sem allar frjálsar þjóðir hafa nú tekið upp, til að reyna aðmáfstýra stýrjöld, þá stefnu eigi íslenska þjóðin ein að hættu við. En í hennar stað eigi þjóðin aftur að taka upp varnarlaust hlutleysi, sem reyndist fánýtt nema til þess eins að eiga drýgstan þátt í því að koma síðustu heimsstýrjöld af stað, því eitt og eitt smáriki, sem var varnarlaust og taka mátti án tilkosnaðar, var ginnandi bráð fyrir árasarriki. Þannig var það og þannig mun það verða. Þannig rís reynsla veraldarsögunnar gegn ~~kenningum~~ kenningunni um varnarlaust hlutleysi!"
- IV. " Breytingin síðan 1939 og 1940 er að visu sú, að þá voru Nazistar hernáðarlega sterkastir á meginlandi Evrópu, en nú eru það Kommúnistar og það svo, að þeir geta leikið sér að Evrópu, ef hún stæði ein, eins og köttur að mús. Hvaða þjóð getur afstýrt þessu? Aðeins ein þjóð, Bandaríkjamenn. Hver mundi þá vera fyrsta hugsunin og viðbrögð Rússa, ef ~~Rússar~~ þeir ræðust á Vestur Evrópu. Atli hún væri ekki sú sama og hjá Nazistum, að ná yfirráðum á Islandi og loka þannig leiðinni að vestan. Og hinn glifurlegi kaþbáttafloti og övarðir flugvellir á Islandi, sem við komust ekki af án vegna innanlands- og millilandaflugs, mundi gera kommúnistum þetta kleift, þótt það væri síður framkvæmanlegt fyrir Nazista. Ef Evrópa fellur verður Island samstundis í eldlinunni milli kommúnistískra Evrópu og Bandaríkjamanna. Ef svo færi mundi mörgum þykja dauðinn betri en líf í þessu landi. En ~~sjá~~ sjúkleg ákefð kommúnista og leynikommúnista í að hafa landið övarið er því auðskilið?"
- V. " Því auðvitað er það almennur vilji þjóðarinnar, að hafa hér ekki erlent varnarlið nema brýn nauðsyn krefji. En hitt skulum við jafnframt muna og gera okkur fyllilega ljóð, að betra er að hafa hér varnarlið vinveittar þjóðar með samkomulagi, með öllum þeim óþægindum er því fylgja, en að eiga yfir höfði sér innrás einræðisríkis, með þeirri sáru reynslu, sem saga síðustu áratuga hefur staðfest svo átakanlega, að enginn stíti að gleyma."